

UDK 902
ISSN 1330-0644
VOL. 9. 1992.

Prilozi

Instituta za arheologiju u Zagrebu

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry, no matter how small, should be recorded to ensure the integrity of the financial data. This includes not only sales and purchases but also expenses and income. The document provides a detailed list of items that should be tracked, such as inventory levels, customer orders, and supplier payments. It also outlines the procedures for recording these transactions, including the use of specific forms and the assignment of responsibilities to different staff members.

The second part of the document focuses on the analysis of the recorded data. It describes various methods for identifying trends and anomalies in the financial records. This includes comparing current performance with historical data and industry benchmarks. The document also discusses the importance of regular audits to verify the accuracy of the records and to detect any potential fraud or errors. It provides a step-by-step guide for conducting these audits, from the selection of samples to the final reporting of findings.

The final part of the document addresses the communication of the results of the financial analysis. It emphasizes the need for clear and concise reporting to management and other stakeholders. The document provides a template for these reports, including sections for a summary of findings, detailed data analysis, and recommendations for future actions. It also discusses the importance of transparency in financial reporting and the role of the accounting department in providing accurate and timely information to support decision-making.

Pril. Inst. arheol. Zagrebu
Str./Pages 1–180, Zagreb, 1992.

Časopis koji je prethodio
Prinosi 1.1983
Prilozi 2.1985 3–4.1986–1987 5–6.1988–1989 7.1990 8.1991

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU U ZAGREBU

Adresa uredništva/Address of the editor's office

Institut za arheologiju u Zagrebu
41000 Zagreb, Avenija Vukovar 68
Telefon/phone 041/517–874 i 537–669 fax 041/537–613

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

ŽELJKO TOMIČIĆ

Redakcijski odbor/Editorial committee

MARIJA BUŽOV, Zagreb	ZORKO MARKOVIĆ, Koprivnica
KORNELIJA MINKHREJTER, Zagreb	BRANKA MIGOTTI, Zagreb
ŽELJKO TOMIČIĆ, Zagreb	ZDENKO VINSKI, Zagreb

Urednici

Članovi

Prijevod na engleski/English translation

BARBARA SMITH–DEMO i RAJKA MARIANIĆ–DAVISON

Prijevod na njemački/German translation

BRANKA OJINIĆ

Dizajn/Design

ROKO BOLANČA

Lektura/Language editor

ANTE STAMAĆ

Korektura/Proofreaders

MARIJA BUŽOV i ŽELJKO TOMIČIĆ

Grafička priprema/DTP

D&N, Zagreb, Ozuljska 23

Tisak/Printed by

Tiskara "STUBA", Zagreb, Boškovićeve 18

Naklada/Circulation

600 primjeraka/examples

Časopis izlazi jednom godišnje/Annual

Članci iz časopisa *Prinosi* i *Prilozi* su referirani u sekundarnim časopisima *GERMANIA Anzeiger der Römisch–Germanischen Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts*, Verlag Philipp von Zabern, Mainz i *Bulletin de l'Association internationale pour l'étude de la mosaïque antique* — Bibliographie.

Centre national de la recherche scientifique (CNRS), Paris

Izdavanje časopisa novčano podupire
MINISTARSTVO ZNANOSTI REPUBLIKE HRVATSKE
41000 Zagreb, Strossmayerov trg 4

1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

Sadržaj

Contents/Inhaltsverzeichnis

- ŽELJKO TOMIČIĆ
5 Predgovor
- Izvorni znanstveni radovi**
- KORNELIJA MINICHREITER
7 Kulturni predmeti starčevačke kulture u sjevernoj Hrvatskoj
- DUNJA GLOGOVIĆ
23 Noževi tipa Sv. Juraj
- JASNA ŠIMIĆ
37 Horizont kasnoga brončanog doba na lokalitetu "Gradac" u Sarvašu
- IVANČICA PAVIŠIĆ
49 Neki novi nalazi Virovitičke grupe iz Gačišta kod Virovitice
- BORIS ILAKOVAC
63 Jedan forum u rimskoj Saloni sigurno je poznat
- REMZA KOŠČEVIĆ
69 Rimsko–provincijalni metalni predmeti — prilog poznavanju oblika
- MARIJA BUZOVIĆ
91 Pjesnikinja Sapfo s Muzama na mozaiku iz Solina
- BRANKA MIGOTTI
101 Ranokršćanska biskupija Scardona (Skradin)
- ŽELJKO TOMIČIĆ
113 Nova istraživanja bjelobrdske kulture u Hrvatskoj
- Stručni radovi**
- SNJEŽANA VASILJ
131 Novčić Oite sa Ošanića
- HERMINE GÖRICKE–LUKIĆ
135 Prilozi poznavanju numizmatičke topografije Baranjske
- TAJANA SEKELJ IVANČAN
153 Učestalost toponima kod srednjovjekovnih arheoloških nalazišta sjeverne Hrvatske

- ŽELJKO TOMIČIĆ
Preface/Vorwort

Original scientific papers

- KORNELIJA MINICHREITER
Kultgegenstände der Starčevo-Kultur in Nordkroatien
- DUNJA GLOGOVIĆ
Knives of Sv. Juraj type
- JASNA ŠIMIĆ
Horizont der späten Bronzezeit auf der Fundstelle "Gradac" in Sarvaš
- IVANČICA PAVIŠIĆ
Einige neue Funde der Virovitica-Gruppe von Gačište bei Virovitica
- BORIS ILAKOVAC
On the Location of the Roman Forum in Salona
- REMZA KOŠČEVIĆ
Roman Provincial Metal Objects: A Contribution to Knowledge of Their Form
- MARIJA BUZOVIĆ
The Poetess Sappho with the Muses on a Mosaic from Solin
- BRANKA MIGOTTI
The Early Christian Episcopal See of Scardona (Skradin)
- ŽELJKO TOMIČIĆ
Neuere Erforschung der Bijelo Brdo-Kultur in Kroatien
- Professional papers**
- SNJEŽANA VASILJ
A coin of Oite from Ošanići
- HERMINE GÖRICKE–LUKIĆ
Beiträge zur Kenntnis der numismatischen Topographie Baranyas
- TAJANA SEKELJ IVANČAN
An Analysis of Toponyms at Mediaeval Archaeological Sites in Northern Croatia

Prikazi

- MARIJA BUZOV
165 Dr. ANTE ŠONJE
Putevi i komunikacije u prethistoriji i antici na području Poreštine i njihov odnos prema ostalim prometnim vezama u Istri, Poreč – Pazin 1991, str. 115, s 22 ilustracije
- 166 Diadora, sv. 12, Zadar 1990, stranica 417, zajedno s tablama, crtežima, planovima i kartama
- 170 DR. ANTE ŠONJE (1917–1981)
- 170 Bibliografija Ante Šonje (1953–1981)
- 175 Kratice

Book Reviews Besprechungen und Anzeigen

Abbreviations/Abkürzungen

Novčić Oite sa Ošanića

A coin of Oite from Ošanići

Stručni rad
Protoantika
*Professional paper
Protoroman archaeology*
UDK 938.8 (398): 737.1

Primljeno / received 30. 06. 1992.

Mr. SNJEŽANA VASILJ

Put Koceljevića 13
HR – 50232 Slano

U prilogu autorica obrađuje srebrni novčić grada Oite pronađen na Ošanićima kod Stoca. Na temelju rijetke komparativne građe novac se datira u vremensko razdoblje od 400 – 344. g. pr. Kr., odnosno u vrijeme kada plemensko središte Daorsa Ošanići održava intenzivne gospodarske veze sa grčkim svijetom.

Od kada su, krajem prošlog stoljeća, točnije 1891. K. HÖRMAN i V. RADIMSKY, a zatim i Đ. BASLER 1956. uz nešto određeniju kronološku dataciju, skrenuli pozornost znanstvene javnosti na Gradinu u Ošanićima kod Stoca, trebao je proći čitav niz godina pa da nam se ovaj lokalitet, inače poznat kao plemenski centar Daorsa (BASLER 1971: 335; MARIĆ 1976a: 247 – 253), predstavi ne samo svojom monumentalnom arhitekturom (BASLER 1956: 79 – 94; MARIĆ 1973a: 173 – 236), nego i nizom drugih elemenata koji su ga činili dijelom helenističkog svijeta (MARIĆ 1977: 5 – 49; MARIĆ 1979: 23 – 65).

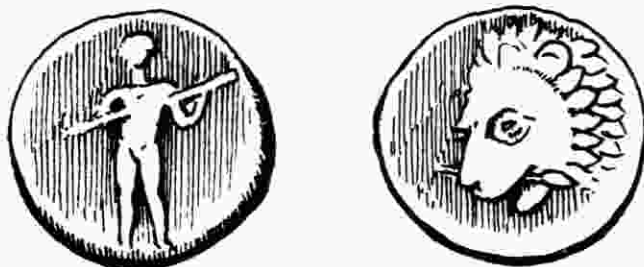
Nastao u blizini Neretve, te već davno definirane žile kucavice između Mediterana i unutrašnjosti Balkana, ovaj se grad razvijao i pod izravnim utjecajem Narone (GABRIČEVIĆ 1980: 161–166; ZANINOVIĆ 1980: 173–180), koja je kao važan grčki emporij neminovno morala djelovati na profiliranje Daorsa. Kao njezini susjedi Daorsi su se, posebno u doba helenizma, pokazali vrlo prilagodljivom plemenskom zajednicom. Izloženi prvenstveno grčkim, manje političkim a više kulturnim utjecajima, već tada kako izgleda privredno dosta snažni Daorsi nisu bili imuni na nove gospodarske tijekove koji su im se u ovom periodu nudili (ROSTOVZEJ 1953: 1). Vrlo su spretno prihvatili izazovne procese u stvaranju novih trgovačkih odnosa, preko kojih su se, izravno djelujući na vlastiti gospodarski razvoj, vrlo brzo ekonomski osamostalili. Razumljivo da je to bilo moguće postići iz razloga što su Daorsi, kao jedno od rijetkih plemena, bili spremni raskinuti ustaljene oblike svog tradicionalnog života (POPOVIĆ 1987: 122). Na takvim temeljima Daorsi su, kao materijalno moćna zajednica, postigli razinu, koja im je bez opasnosti da ugroze svoj integritet omogućila da prihvate i apsorbiraju dio stranih kulturnih tradicija, ali i da ih vrlo uspješno prilagode vlastitoj mjeri (MARIĆ 1976a: 250).

To se izrazito da zamijetiti na načinu kako je ova mala ali moćno pronicljiva zajednica vrlo rafinirano, ali i racionalno, pristupila izgradnji svoga plemenskog centra. O tome svjedoče ostaci utvrđenja s megalitskim zidom i kulama (MARIĆ 1977: 85), sakralni kompleks i središnji gradski trg (MARIĆ 1973a: 177), zatim sustav komunikacija – kako onih horizontalnih, prometnica tako i onih vertikalnih, stepeništa, kojima su, s obzirom na položaj samog grada, međusobno bili povezani akropola i samo naselje (MARIĆ 1977: Plan I) – te čitav niz s ukusom i mjerom odabranih predmeta, koji bez obzira imaju li kulturnu ili uporabnu namjenu, ukazuju na profinjen ukus i istančan osjećaj za lijepo svog naručitelja i graditelja, koji je otmjeno i primjereno prilagodio svom ukusu određene kanone helenističkog graditeljstva i umjetnosti (MARIĆ 1979: 23 – 65; MARIĆ 1976b: 35 – 38; MARIĆ 1973b: 257).

Temelje takvim kulturnim kretanjima, razvoju urbanizma i općenito zamašnim gospodarskim tijekovima između ostalog valja tražiti i u monetarnoj djelatnosti, točnije u novčanom sustavu, koji je kao "atribut suvereniteta" (POPOVIĆ 1987: 122) i u Daorsa dobio primijenjenu ulogu. Iz tog razloga još su se više odvojili od susjednih barbarskih zajednica, za koje su se kao i za njima susjedne Delmate (STRAB. VII 5, 5) i (POLYB. XXX II 9) iznosili podaci kako se na svojim teritorijima nisu služili novcem, jer ga jednostavno nisu poznavali. Za razliku od njih, na teritorijima koji su pripadali Daorsima novac je sigurno bio u opticaju (MARIĆ 1973d: 237 – 251; BASLER, 1971: 335; POPOVIĆ 124 – 125). O tome izravno svjedoče pronađeni novci grčkih gradova Korinta i Anaktorija, kovnice iz Apolonije, Dirahija i Farosa, novci kralja BALEJA, rimski novci republikanskog doba, kao i čitav niz drugih koje zbog oštećenja nije moguće preciznije definirati. Za sve njih, kao što je to glede nekih pronađenih na lokalitetima u unutrašnjosti, nije moguće nipošto tvrditi

da ne pripadaju domaćem stanovništvu nego eventualno nekom stranom elementu – vojnicima ili trgovcima, jednostavno zato što se upravo za Ošaniće može izravno vezati monetarna djelatnost Daorsa. Naime u drugoj polovini 2. st. pr. Kr, i to u vrijeme kada je nakon intervencije Rima došlo do sloma ilirske države, Daorsi kuju svoj vlastiti novac (MARIĆ 1976a: 237–251; MAROVIĆ 1976: 229; BASLER 1971: 335). Premda je taj novac, s natpisom ΔΑΟΡΣΩΝ koji upućuje na ime samoga grada (RENDIĆ – MIOČEVIĆ 1965: 88), kovan u malim emisijama (do danas je pronađeno samo osam primjeraka novca), preko njega su Daorsi izrazili svoju političku i ekonomsku samostalnost, iako u tom momentu ostvarenu pod pokroviteljstvom i uz jamstvo samoga Rima (BASLER 1956: 92; ZANINOVIĆ 1980: 174; MARIĆ 1973c: 109–124).

Ipak, sve spoznaje o monetarnoj povezanosti Daorsa s grčkim svijetom, bez obzira na dosadašnje rezultate, nisu iscrpljene. Dokaz je tomu srebreni novčić (privatno vlasništvo)* kovan u tesalskom gradu Oiti u vremenu između 400 i 344. pr. Kr. (CATALOGUE 1883: 37, br. 1, T 7:9).

Sl. 1a. i 1b. Srebreni novčić grada Oite. Mjerilo: 1:2. Crtež: SEAD ČERKEZ.

Fig. 1a. and 1b. Silver coin of Oite. Scale: 1:2. Drawing: SEAD ČERKEZ.

Na aversu ovoga novčića promjera 1,5 cm i 2,40 gr. težine, a pronađen je 1982. na Ošanićima, prikazana je, u kvalitetnoj izradi, glava lava okrenuta na desno s kopljem u raljama, a na reversu lik mladog HERAKLA s kijačom u rukama (Sl. 1a i 1b).

Činjenica da se grad *Oite*, koji se nalazio u planinskom dijelu južne Tesalije nedaleko od Herakleje Trahejske i Hipate zapadno od Malijskog zaljeva blizu granice sa Etolijom i Doridom, pojavio na monetarnom tržištu stare Grčke s likom mladog HERAKLA i njegovom personifikacijom lavom na svom novcu, nije nikakva slučajnost.

Naime, visoko na padinama Oiti, istoimene planine, nalazilo se svetište u kojem se još od davnine u jednom malom dorskom hramu njegovao HERAKLOV kult (KIRSTEN i LENK 1937: 2289–2299). Prema legendi (GREVS 1969: 457, 460) upravo je to mjesto na planini Oiti od proročišta u Delfima bilo određeno za mjesto HERAKLOVE smrti. Uz njene će padine, bogate plodom bijele čemerike, JOL prema želji samoga HERAKLA dovesti na lomaču njego-

vo bolom izmučeno tijelo. Iz poštovanja prema mrtvom heroju, čije se tijelo pod udarom munje pretvorilo u pepeo, na ovom se mjestu obavljao obred simboličnog spaljivanja statua svetih kraljeva, dok su istodobno oboljeli od epilepsije i ludila odlazili tamo u nadi da će na tom svetom mjestu uz pomoć diviniziranog HERAKLA naći svojim umornim dušama toliko traženi mir.

Što je mali grad *Oite* mogao, i je li nešto izravno mogao ponuditi Daorsima, teško je reći. To što se srebreni novčić toga grada našao na Ošanićima prije svega može biti rezultat općih a nikako izravnih veza ovih dvaju gradova koji su se stjecajem okolnosti zatekli u specifičnim gospodarskim kretanjima helenističkog svijeta.

* Zahvaljujem se prof. dr MIROSLAVU PALAMETI koji je ovaj novčić ustupio za objavljivanje i gospodinu SEADU ČERKEZU koji je isti nacrtao.

LITERATURA

- BASLER, D., 1956, "Gradina na Ošanićima kod Stoca", *NS III*: 79–94.
- BASLER, D., 1971, "Novčić plemena Daorsa", *GZM n.s. XXVI*: 333–336.
- CATALOGUE OF GREEK COINS, British Museum (*Tesalyei, Etolyei*) London 1883.
- GABRIČEVIĆ, B., 1980, "Narona i Grci", *IzdanjaHAD 5*: 161–166.
- GREVS, R., 1969, *Grčki mitovi*, Beograd.
- KIRSTEN, E. i LENK, B., 1937, "Oite, oitaioi", *PWREXVII, 2*: 2289–2299.
- MARIĆ, Z., 1973a, "Arheološka istraživanja na Gradini u Ošanićima kod Stoca 1963. godine", *GZM n.s. XXVII/XXVIII*: 173–235.
- MARIĆ, Z., 1973b, "Ornamentirane pojasne ploče s Gradine u Ošanićima kod Stoca", *GZM n.s. XXVII/XXVIII*: 257–260.
- MARIĆ, Z., 1973c, "Daorsi", *GodCenBallsp X (8)*: 109–136.
- MARIĆ, Z., 1973d, "Novčići trećeg i drugog stoljeća stare ere sa Gradine u Ošanićima kod Stoca", *GZM n.s. XXVII/XXVIII*: 237–255.
- MARIĆ, Z., 1976a, "Ošanići—centar Daorsa—kulturno—historijske značajke", *Jadranska obala u protohistoriji*, Zagreb: 247–254.
- MARIĆ, Z., 1976b, "Dva nova primjerka daorsijskog novca sa Gradine Ošanići kod Stoca", *GodCenBallsp XII (11)*: 35–38.
- MARIĆ, Z., 1977, "Arheološka istraživanja Akropole ilirskog grada Daorsa...a na Gradini u Ošanićima kod Stoca od 1967. do 1972. godine", *GZM n.s. XXX/XXXI (1975/1976)*: 5–99.
- MARIĆ, Z., 1979, "Depo pronaden u ilirskom gradu Daors ...u (2. st. pr. n.e.)", *GZM n.s. XXXIII (1978)*: 23–113.
- MAROVIĆ, I., 1976, "Iz numizmatičke zbirke Arheološkog muzeja u Splitu", *GodCenBallsp XII (11)*: 222–231.
- POPVIĆ, P., 1987, *Novac Skordiska, Novac i novčani promet na Centralnom Balkanu od IV do I veka pre n.e.*, Beograd.
- RENDIĆ—MIOČEVIĆ, D., 1965, "Prolegomena ilirskoj numografiji", *GodCenBallsp III (1)*: 77–93.
- ROSTOVZEF, M., 1953, *The Social and Economic History of the Hellenistic World I—III*, Oxford.
- ZANINOVIĆ, M., 1980, "Područje Neretve kao vojni mostobran rimske antike", *IzdanjaHAD 5*: 173–180.

Summary

A COINE OF OITE FROM OŠANIĆI

Located in the immediate vicinity of the Neretva River and Narona, the Daorsii quickly accepted the new developments which occurred in the mediterranean world in the period of Hellenism. In response to these new economic conditions, they strengthened economically, leading to the formation of a strong economic base, the appearance of urbanism and new cultural characteristics.

An important link in the new trade relations was particularly that of the modification of the role of coinage. Coins of Corinth, Anactoria, Apollonia, Pharos and the ruler Balleius were in circulation in the territory of the Daorsii, in addition to coinage minted locally. This article adds to them a small coin of the Thessalian city of Oite. This silver coin, 1.5 cm in diameter and 2.4 gr. in weight, was minted with the head of a lion on the obverse and the figure of the young Hercules on the reverse. Although it cannot be used as proof of any direct relation between Ošanići and Oite, it may indicate the circumstances under which they existed in specific conditions of the Hellenistic world.

Translated by

Barbara SMITH—DEMO

